

Asia: VN/27452/2020

Viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien kokemukset julkisuuslain toimivuuteen ja julkisuusperiaatteen toteuttamiseen liittyen

Lausunnonantajan lausunto

1. Toteutuuko julkisuusperiaate asiamukaisella tavalla? Jos ei, niin mitkä ovat nähdäksenne toteutumisen keskeisimmät esteet?

-

2. Liittyykö julkisuuslain säännösten käytännön toimivuuteen (esim. asiakirjan käsite, asiakirjan julkiseksi tuleminen ajankohta) haasteita? Jos liittyy, niin kuvatkaa tarkemmin millaisia?

Pankkien kriisinratkaisusuunnittelu ja kriisinratkaisu ovat hyvin EU-painotteisia. Tiiviin yhteistyön seurauksena meillä käsitellään paljon EU-viranomaisten asiakirjoja. EU:n viranomaisilla on kotimaiseen julkisuuslainsäädäntöön nähden erilainen lähestymistapa siihen, mitkä asiakirjat ovat salassa pidettäviä, julkisia tai miten salassa pidettävää tietoa luokitellaan tietoturvan kannalta. EU-viranomaiset lähtevät salassapitoon ja julkisuuteen liittyvissä kysymyksissä siitä lähtökohdasta, että he omistavat tiedon ja heille kuuluu myös harkintavalta asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon liittyvissä kysymyksissä. Suomalaisten pankkien kriisinratkaisu kuuluu pankista riippuen joko EU:n yhteisen kriisinratkaisuviranomaisen SRB:n tai Rahoitusvakausviraston toimivallan alle. Tästä syystä kotimaisien pankkien kriisinratkaisusuunnitteluun ja kriisinratkaisuun liittyvien asiakirjojen julkisuus ja salassapito määräytyy eri perustein pankista riippuen.

Osittain salassa pidettävien, suurten asiakirja-aineistojen antaminen voi vaatia erittäin paljon resursseja. Tällaisia asiakirjoja koskevan tietopyynnön osalta pitäisi olla mahdollisuus neuvotella tietopyynnön esittäjän kanssa niin, että pyytäjälle muodostuu käsitys viranomaisen hallussa olevista asiakirjoista ja niiden sisältämistä tiedoista. Tämän jälkeen pyytäjän tulisi kohdentaa pyyntönsä niin, että se vastaa pyytäjän tiedonsaantitarpeita, muttei tarpeettomasti kuormita viranomaista.

Julkisuuslain 10 § säännös osittain salassa pidettävän asiakirjan antamisesta tulisi muuttaa vastaamaan oikeuskäytäntöä. Osittain salassa pidettävää asiakirjaa ei pitäisi antaa miltään osin, jos asiakirjan sisältö ei kokonaisuutena arvioiden olisi salassa pidettävien tietojen peittämisen jälkeen

ymmärrettävissä oikein niiden tietojen perusteella, jotka asiakirjapyyntöön esittäjä olisi oikeutettu saamaan.

Toiselta valtiolta tai kansainväliseltä yhteisöltä saatua asiakirjaa koskevat salassapitosäännökset julkisuuslaissa ja kansainvälisistä tietoturvavelvoitteista annetussa laissa pitäisi yksinkertaistaa. Pääsääntö pitäisi olla se, että toisen valtion tai kansainvälisen yhteisön salassa pidettäväksi luokittelema asiakirja on salassa pidettävä viranomaisen asiakirja, jonka viranomainen voi antaa asiakirjan laatineen suostumuksella.

3. Oletteko havainneet julkisuuslain yksittäisissä säännöksissä tai rakenteessa epäselvyyttä tai tulkinnanvaraisuutta, jotka vaikeuttavat olennaisesti säännösten soveltamista? Nimetkää ongelmia aiheuttavat lainkohdat ja kuvatkaa havaintoa tarkemmin.

Julkisuuslain 22 § määräys muussa laissa säädetyn salassapidon ulottuvuudesta viranomaiseen tulisi täsmentää siltä osin kuin muussa laissa oleva salassapitovelvollisuus koskee yksityisoikeudellista toimijaa. Esimerkiksi luottolaitostoinnasta annetun lain 15 luvun 14 §:n 1 momentissa säädetty salassapitovelvollisuus koskee luottolaitoksen palveluksessa olevia henkilöitä. Jos luottolaitos luovuttaa salassa pidettävän tiedon viranomaiselle säännöksen 2 momentin nojalla, pitää olla selvää, sitooko luottolaitoslain salassapitosäännös sellaisenaan myös viranomaista, vai arvioidaanko tämän viranomaisen asiakirjaksi muuttuneen asiakirjan salassa pidettävyys julkisuuslain 24 §:n säännösten mukaan.

4. Ovatko digitalisaatio, muuttuneet tiedonkäsittelytavat tai muut muutoksettoimintaympäristössä aiheuttaneet haasteita julkisuuslain soveltamisessa tai julkisuusperiaatteen toteutumisessa? Jos ovat, niin kuvatkaa näitä muutoksia ja sitä, miten ne vaikuttavat lain soveltamiseen?

-

5. Liittyykö julkisuuslain ja henkilötietojen suoja koskevien sekä niitä yhteensovittavien (Julkl 16.3 §) säännösten tulkittamiseen mielestänne haasteita? Jos liittyy, niin kuvatkaa kokemaanne epäselvyyttä tai epäkohtaa mahdollisimman tarkasti.

-

6. Oletteko havainneet tiedon pyytäjien oikeusturvaan tai noudatettaviin menettelysäännöksiin liittyviä epäkohtia? Kuvatkaa tarkemmin millaisia?

-

7. Minkälaisia toimia organisaationne jokapäiväisessä työssä on tehty julkisuusperiaatteen tehokkaan toteutumisen varmistamiseksi?

-

8. Koetteko, että julkisuusperiaatteen toteuttaminen ja julkisuuslain toimeenpano on resursoitu organisaatiossanne riittävällä tavalla? Onko organisaatiossanne riittävä ja ajantasainen osaaminen lain soveltamisesta?

-

9. Mitkä ovat julkisuuslain kiireisimmät muutostarpeet? Mainitkaa enintään kolme tärkeintä.

-

10. Muut mahdolliset kommentit ja toiveet, joita haluatte välittää työryhmälle julkisuuslain ajantasaistamistyössä huomioon otettavaksi.

-

Jyrkönen Tanja
Rahoitusvakausvirasto - ylijohtaja Tuija Taos; nuorempi lakimies Fanni
Teinilä